Samengevat

18e jaargang, nummer 2 - maart 2023

Omslag: Alle 100 nummers van Samengevat *die zijn verschenen.*

Inhoud

4 Colofon
5 Van de redactie / *André Wagner*
6 Van de voorzitter / *Bart Verbaan*
7 Interne competitie
9 Externe competitie
12 Haagse Rapidcyclus / *André Wagner*
14 Succesvol verdedigen tegen een vork / *William van Zanten*
29 Ratinglijst maart
30 Beoordelen en onderzoeken van een stelling / *Bart Verbaan*
32 Slechter schaken / *Bart Verbaan*
34 Echt schaken oefenen:trainen met RealChess ... / *William van Zanten*
35 Jeugdschaakagenda
36 Schaakagenda

Samengevat is het clubblad van Schaakcombinatie HTV
Verschijnt 6x per jaar
Redactie: André Wagner

18e jaargang nummer 2 - maart 2023

Kopijdatum volgende clubblad: 25 april (verschijnt begin mei)
Kopij tijdig inleveren bij: André Wagner (amwagner@freedom.nl)

Colofon

Schaakcombinatie HTV, opgericht 29 juni 2006

Ereleden

André Wagner	sedert 13 september 2018

Leden van verdienste

Rik Pronk	sedert 18 juni 2009
Ben Spierings	sedert 13 september 2018
Ton Bodaan	sedert 13 september 2018
Sander Pauw	sedert 10 september 2020
Rob Dijkstra	sedert 8 september 2022

Bestuur

Voorzitter Bart Verbaan	voorzitter@schaakcombinatiehtv.nl	06-83995480
Secretaris Ton Bodaan	secretaris@schaakcombinatiehtv.nl	06-47940300
Penningmeester Peter Vorstermans	penningmeester@schaakcombinatiehtv.nl	06-53326462
Wedstrijdleider intern Rik Pronk	wl-intern@schaakcombinatiehtv.nl	06-24657780
Jeugdleider Meile Tamminga	jeugdleider@schaakcombinatiehtv.nl	070-3685767
Wedstrijdleider extern Ben Spierings	wl-extern@schaakcombinatiehtv.nl	06-24226435

Commissarissen

Webmaster Eric Alvares	efsalvares@hotmail.com	06-41330092
Materiaalcommissaris vacant		

Commissies

Commissie van Beroep	Hans Segers, André Wagner, Thijs Michels
Jeugdcommissie	Meile Tamminga (vz), Olav van Leeuwen, Ton Bodaan, Rik Pronk, Peter Lincewicz, Eric Alvares, Maarten van der Vegt
(Overige) jeugdbegeleiders	Peter Lincewicz, Maarten van der Vegt, Eric Alvares
Interne wedstrijdcommissie	Piet Sikkes (vz), Hans Segers, André Wagner, Peter Vorstermans
Externe wedstrijdcommissie	Ben Spierings (vz), Piet Sikkes, Karl Baak, Maarten van der Vegt, Hans Segers
Commissie PR & Sponsoring	Ton Bodaan, Meile Tamminga
Kascommissie	Thijs Michels, Gert-Jan Willighagen, Peter Lincewicz (res.)

Speellokaal:	Bosbeskapel, Bosbesstraat 5, 2564 PA te Den Haag, 070-3689796	
Speelavond:	Donderdag	
Speeltijden:	Jeugd tot en met stap 2:	18:30 tot 19.30 uur;
	Jeugd stap 3 en hoger:	18:30 tot 19:45 uur;
	Senioren:	vanaf 19:45 uur
Contributie:	senioren: € 117,50 per jaar; jeugd: € 107,50 per jaar; dubbelleden: € 75 per jaar. Korting voor gezinsleden: € 15 voor eerste gezinslid, € 30 voor tweede, etc.	
IBAN	NL48 RBRB 0778023656 t.n.v. Schaakcombinatie HTV	
Internet	https://www.schaakcombinatiehtv.nl	

100e keer *Samengevat*

André Wagner

Ik heb ooit eens gezegd dat ik het 100e nummer wilde halen en dan overdragen aan een opvolger. Ik kan al bijna de schrikreactie bij de lezer voelen, maar geen nood: ik blijf nog wel even redacteur, ook al is het soms ondankbaar werk. Nauwelijks bijdragen, behalve die van William en Bart. Gelukkig zijn die wel altijd de moeite waard en ja, ze zijn er ook deze keer weer bij.

William heeft al een paar keer aandacht besteed aan verdedigen. Capablanca heeft ooit gezegd dat het schaakspel uiteindelijk de remisedood zou sterven en daar begint het op te lijken als men beseft dat dankzij de computer steeds meer stellingen worden ontdekt die remise te houden zijn. Wat dan te doen tegen een vork? Neem het artikel van William door en kom het te weten. Aardig detail is dat hij onlangs een correctie op een cursus-site van Chessable heeft geplaatst die in dank werd aanvaard door Johan Hellsten, die al meer heeft geschreven over goed verdedigen. Bij uitzondering en omdat dit een bij-zonder nummer is geeft hij hier een lijstje met goede oefentips:

- Chesstempo, Defensive Move, tag in Chesstempo tactical puzzles
- Jan Werle (2022), Unbeatable!; The Art of Defense; volume 1
- Johan Hellsten, Enigmatic Chess Tactic: The Lifeline, Chessmood blog
- Johan Hellsten, How to Defend in Chess – 8 Must-Know Defensive Ideas, Chessmood blog
- Neil McDonald (2021), Dynamic Defence
- Sheila Timp, RealChess, an app developed by Sheila Timp as a training tool for her children (Jorden, Lucas, Machteld and Nanne Van Foreest). RealChess contains about 100.000 chess problems. The solution can be either a winning move or a defensive move.

Aan de RealChess app wordt elders in dit nummer apart aandacht besteed.

Meer analyse is er van Bart Verbaan die de hand ook nu weer danig in eigen boezem steekt en we hebben uiteraard de diverse standen, inclusief die van de rapidcyclus.

De laatste woorden in dit redactioneel zijn van de eerste redacteur van *Samengevat*, die ook de naam heeft bedacht.

Alweer het 100e nummer van *Samengevat*! Ik was de eerste redacteur (en de laatste van *In Vogelvlucht*). Meestal kreeg ik stukjes per e-mail aangeleverd, maar soms ontving ik nog een handgeschreven bijdrage van Jan Bonsel. Bij de fusie in 2006 vroeg ik mijn zus (designer) of zij een clublogo kon maken. Zij maakte de "Haagse Paarden", die we nog steeds hebben. Ik lees *Samengevat* altijd. Het is bijvoorbeeld altijd leuk om terug te lezen over je externe wedstrijd of hoe je analyse eruitziet met echte diagrammen. Op naar de volgende 100!

Maarten Stolte

Van de voorzitter

Bart Verbaan

Eigenlijk hebben we wat te vieren met dit clubblad. Het is namelijk de 100e editie sinds de fusie van Haagse Toren en Vogelwijk tot SHTV in 2006.

Als u het niet gelooft, het valt na te tellen op de website, daar staan op dit moment nog 99 edities op, maar met deze erbij dus 100. Allemaal nog na te lezen via de website en daar kom je soms hele leuke en waardevolle stukjes tegen en kun je de ontwikkel-geschiedenis van de club uitstekend volgen tot de dag van vandaag.

100 dus, waarvan de meeste geredigeerd zijn door André Wagner, maar ook namen als Maarten Stolte (die vanuit Vogelwijk nog een jaar doorging als redacteur) en Pim van der Meiden mogen en moeten hier even genoemd worden.

Uit ervaring (jarenlang redacteurschap bij Moerwijk, Belgisch Park en RSC-Belgisch Park) weet ik dat het vaak een ondankbare taak is. Je moet maar afwachten of er voldoende artikelen binnenkomen en of die een beetje op tijd zijn (zelf ben ik altijd laat, eigenlijk te laat met het inleveren van mijn stukjes). Je moet altijd maar afwachten of alles in de smaak valt en eigenlijk krijg je vaak alleen maar opmerkingen als er iets niet klopt. Als club moeten wij blij zijn met het clubblad en met onze redacteur en hopen dat de traditie voortgezet wordt op de manier zoals die sinds 2006 vorm heeft gekregen.

Het is leuk om te zien dat er veel leden van onze club meedoen aan toernooien. Aan Tata Steel werd door een aantal leden deelgenomen, net als het aan het Open Toernooi van DD. Ook de jeugd laat van zich spreken door het plaatsen van maar liefst 5 jeugdleden aan de Nederlandse Kampioenschappen in hun leeftijdsklasse.
Succes bij de eindtoernooien!

En verder loopt het ook aardig, de zaal is elke donderdag redelijk gevuld, de teams doen het wisselend: het eerste KNSB-team dreigt nog steeds kampioen te worden, het tweede KNSB-team dreigt te degraderen, het eerste HSB-team kan dat lot nog ontlopen, net als het tweede HSB-team. Het derde HSB-team draait, na de promotie uit de derde klasse vorig jaar, weer lekker bovenin de 2e klasse mee. Het HSB-bekerteam is inmiddels door-gestoten tot de halve finale, wie weet wat dat nog gaat worden.

Met ook nog een nog steeds stijgend ledental kunnen we tot nu toe blij zijn met dit seizoen. Op naar de 200 zou ik zeggen!!

Interne competitie

Stand na 14e ronde		Ksc	Prt	W	R	V
1	Rik Pronk	10	14	11	2	1
2	Joost Scholten	8	16	12	0	4
3	Evert Baak	6	13	7	5	1
4	Karl Baak	4	15	9	1	5
5	Eric Alvares	4	14	8	2	4
6	Maarten vd Vegt	4	10	6	2	2
7	Gert-Jan Willighagen	4	10	6	2	2
8	Wouter Noordkamp	4	4	4	0	0
9	Meile Tamminga	3	13	8	0	5
10	Jesper Kool (J)	3	12	7	1	4
11	William van Zanten	2	16	6	6	4
12	Ton Bodaan	2	12	6	2	4
13	Thomas Alvares	2	8	4	2	2
14	Peter Vorstermans	2	2	2	0	0
15	Benjamin Boers	1	17	8	2	7
16	Bart Verbaan	1	13	4	6	3
17	Olav van Leeuwen	1	6	3	1	2
18	Martijn Hofstee	1	5	3	0	2
19	Anna Lipinski	1	3	2	0	1
20	Robin van Leeuwen (J)	1	3	2	0	1
21	Sven Bakker (J)	0	7	3	1	3
22	Piet Sikkes	0	5	1	3	1
23	Michael Flugel (J)	0	4	2	0	2
24	Daniel Alvares (J)	0	2	1	0	1
25	Jon Verriet	0	1	0	1	0
26	Jan Verheijen	-1	16	6	3	7
27	Hans de Haan	-1	12	5	1	6
28	Lucas Wissenburg (J)	-1	3	1	0	2
29	Adam Lipinski	-1	3	1	0	2
30	Merijn van Aardenne (J)	-1	1	0	0	1
31	Wietse Tool	-1	1	0	0	1
32	Mohammed Ahmed	-1	1	0	0	1
33	David Poka	-1	1	0	0	1
34	Tijmen Luzac (J)	-1	1	0	0	1
35	Arvind Jaharia (J)	-1	1	0	0	1
36	Thijs Michels	-2	17	5	5	7
37	Zeyd Elouar	-2	15	6	1	8
38	Jianli Zhou (J)	-2	12	5	0	7
39	Peter Lincewicz	-2	8	1	4	3
40	Martin Brummelkamp	-3	9	3	0	6
41	Aad van der Sluijs	-3	7	2	0	5
42	Rowin Pennock	-3	3	0	0	3
43	Peter Taanman	-4	15	5	1	9
44	Ömer Kara (J)	-4	8	2	0	6
45	Mireille Ruberti	-4	4	0	0	4
46	Ruud van Dijk	-5	16	5	1	10
47	Jan Markus	-5	10	2	1	7
48	Jiwan Kedar	-7	7	0	0	7
49	Ishak Zwartenberg	-8	18	3	4	11

Periodekampioenschap SHTV 2022-2023
tussenstand 3e periode
geel=winnaars 1e periode blauw= winnaars 2e periode

	Naam	1-12-22	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	TOT
	Rating >1749											
1	Karl Baak	1773	3	3	3							9
2	Bart Verbaan	1826	1	3	2							6
3	Joost Scholten	1804	0	3	3							6
4	Meile Tamminga	1752	3	0	2							5
5	Gert jan Willighagen	1810	3									3
6	William van Zanten	1877	0	3	0							3
7	Thomas Alvares	1855		3								3
8	Olav van leeuwen	1802		3								3
9	Rik Pronk	1916	0	2	1							3
10	Evert Baak	1828	1	0	1							2
11	Wouter Noordkamp	1989										0
12	Peter Vorstermans	1922			0							0
13	Ton Bodaan	1881										0
	Rating 1500-1749											
1	Martijn Hofstee	1749	3	3	3							9
2	Eric Alvares	1624	3	3	1							7
3	Jan Verheijen	1618	3	3	0							6
4	Andre Wagner	1669		3	2							5
5	Maarten vd Vegt	1687		3								3
6	Theo Bovenlander	1726		3								3
7	Rene Weerts	1502		3								3
8	Hans de Haan	1687	0		3							3
9	Ed Olvers	1749		1								1
10	Piet Sikkes	1651										0
11	Peter Lincewicz	1630										0
12	Benjamin Boers	1570	0		0							0
13	Jesper Kool	1561										0
14												0
15												
	Rating <1500											
1	Jianli Zhou	1214	3	0	3							6
2	Thijs Michels	1416	3	0	0							3
3	Lucas Wissenburg	1000*	3	0	0							3
4	Ruud van Dijk	1442		3								3
5	Ishak Zwartenberg	1221	0	3								3
6	Ömer Kara	755J			3							3
7	Aad van der Sluis	1000*	0	0	3							3
8	Sven Bakker	1221J										0
9	Zeyd Elouar	1175J	0									0
10	Jiwan Kedar	1000*	0	0	0							0
11	Jan Markus	1000*	0		0							0
12	Peter Taanman	1494		0	0							0
13	Martin Brummelkamp	834										0
14												0

Standen externe competitie

De winterstop heeft weinig wijzigingen opgeleverd in de KNSB-competitie. Er is immers slechts één ronde gespeeld en er volgen er nog drie. Het verschil tussen onze beide teams in de landelijke competitie kan niet groter zijn; het eerste staat bovenaan en het tweede onderaan. Het eerste heeft in de eerste wedstrijd van 2023 een matchpunt prijs moeten geven en de vrees van de teamleider dat de geschiedenis zich gaat herhalen lijkt daarmee uit te gaan komen. Het is dus zaak om dat niet te laten gebeuren, want Promotie 2 en Sliedrecht 2 liggen op de loer. Er komt nog een vrije ronde aan op nota bene 1 april, maar tegen die tijd zal de thuiswedstrijd tegen Shah Mata 1 meer duidelijkheid hebben gegeven. Op 22 april wacht dan nog een uitwedstrijd tegen de hekkensluiter van dit moment.

KNSB klasse 4F

SHTV 1 - Fianchetto 1	4½ - 3½
DSC Delft 3 - SHTV 1	3 - 5
DD 2 - SHTV 1	3½ - 4½
SHTV 1 - LSG 5	5 - 3
Promotie 2 - SHTV 1	3½ - 4½
SHTV 1 - Sliedrecht 2	4 - 4
SHTV 1 - Shah Mata 1	
Schaakmat Westland 2 - SHTV 1	

SHTV 1	**6**	**11**	**27.5**
DSC Delft 3	6	7	27
Promotie 2	5	7	23.5
Sliedrecht 2	5	7	22.5
DD 2	5	6	23
Fianchetto 1	5	4	21
Shah Mata 1	5	4	17
LSG 5	6	2	15.5
Schaakmat Westland 2	5	0	15

Het tweede KNSB-team voegde op 11 februari een gelijkspel aan zijn prestaties toe, maar de vrees is nu toch gerechtvaardigd dat we erin zullen moeten berusten dat spelen in de vijfde klasse ook leuk kan zijn en minder reizen zal opleveren. In dat opzicht is er een schril contrast met het programma van het eerste team. Er komen duels aan tegen de huidige nummers 1 en 2, wat ongetwijfeld weinig optimisme zal genereren. Aan de andere kant kan er altijd een uitslag onverwacht de andere kant op vallen dan vooraf wordt gedacht.

KNSB klasse 4E

SHTV 2 - Amsterdam West 2	4 - 4
Zuid-Oost United 1 - SHTV 2	5½ - 2½
SHTV 2 - LSG 4	3½ - 4½
BSG 2 - SHTV 2	5½ - 2½
SHTV 2 - Paul Keres 5	4 - 4
Caissa 3 - SHTV 2	

SHTV 2 - De Amstel 1
Zeist 1 - SHTV 2

Caissa 3	5	10	27½
De Amstel 1	6	8	28½
BSG 2	5	8	24
LSG 4	5	8	22
Zeist 1	6	3	20½
Amsterdam West 2	6	3	20
Paul Keres 5	5	3	17½
Zuid-Oost United 1	5	3	15½
SHTV 2	**5**	**2**	**16½**

In de HSB-competitie begint het einde van de competitie nu toch al een beetje zijn schaduw vooruit te werpen. Onze drie teams hebben wisselende kansen op lijfsbehoud en helaas is ons vlaggeschip daarbij het meest in gevaar. Het programma voor de laatste twee ronden liegt er namelijk niet om en wellicht had de teamleider liever de volgorde van die wedstrijden omgekeerd willen zien. Omdat de hoofdklasse van de HSB alweer een paar seizoen een mix is van teams met een sterkte die varieert tussen eerste en vierde klasse KNSB, is het lastig om overeind te blijven. De wedstrijd tegen Botwinnik 1 op 19 april kan weleens van enorm belang zijn, want de kans dat DD 1 gaat winnen van Scheve Toren 1 en ons team naar een degradatieplaats duwt is huizenhoog.

HSB hoofdklasse

SHTV 1 - DD 1	3½ - 4½
Rijswijk 1 - SHTV 1	6½ - 1½
Scheve Toren 1 - SHTV 1	1 - 7
SHTV 1 - Schaakhuis 1	6 - 2
DSC 1 - SHTV 1	7 - 1
SHTV 1 - Schaakmat Westland 1	
Botwinnik 1 - SHTV 1	

Schaakmat Westland 1	5	8	26
Botwinnik 1	5	8	23
DSC 1	5	7	24½
Rijswijk 1	5	5	22
Schaakhuis 1	5	5	18½
SHTV 1	**5**	**4**	**19**
DD 1	5	3	16
Scheve Toren 1	5	0	11

Het tweede HSB-team is in theorie veilig na de overwinning op Scheve Toren 2, maar mag in de laatste twee wedstrijden niet meer dan 5½ bordpunt verliezen ten opzichte van Scheve Toren 2 en die mogen anders ook geen wedstrijd winnen. Gelet op het verloop van de competitie tot nu toe is dat een waarschijnlijk scenario, want het vertrek van vier sterke spelers heeft onze vrienden uit Pijnacker ernstig verzwakt. Het zal pas in de tweede helft van maart zeker zijn of het doel is gehaald.

HSB klasse 1B

Promotie 1 - SHTV 2	6 - 2
SHTV 2 - Rijswijk 2	3½ - 4½
DD 2 - SHTV 2	4½ - 3½
SHTV 2 - Scheve Toren 2	6½ - 1½
DSC 3 - SHTV 2	
SHTV 2 - Schaakmat Westland 2	

Promotie 1	4	10	30½
DSC 3	3	6	18
DD 2	4	5	20
Rijswijk 2	4	4	16
Schaakmat Westland 2	3	3	18
SHTV 2	**3**	**2**	**15½**
Scheve Toren 2	3	0	2

Het derde HSB-team heeft zich gehandhaafd, dat kunnen we met stelligheid zeggen. Het enige dat ze nog moeten doen is met voldoende spelers opkomen voor de laatste wedstrijden. Hekkensluiters Lierse 1 en Promotie 3 zullen namelijk nog moeten uitmaken wie volgend jaar een klasse lager zal uitkomen en daardoor komt ons team altijd boven de degradatieplaats uit.

HSB klasse 2A

SHTV 3 - Voorburg 1	3½ - 4½
Promotie 3 - SHTV 3	4 - 4
SHTV 3 - RSC-Belgisch Park 2	7 - 1
Lierse 1 - SHTV 3	2 - 6
SHTV 3 - Rijswijk 3	
DSC 6 - SHTV 3	

DSC 6	5	8	27½
Voorburg 1	4	6	16
SHTV 3	**4**	**5**	**20½**
RSC-Belgisch Park 2	6	4	19
Rijswijk 3	4	4	13
Promotie 3	5	3	17½
Lierse 1	4	2	14½

Al met al is het ook dit jaar weer een gemiddeld seizoen met ups en downs. Toch mag geconcludeerd worden dat we geen klagen hebben met het halen van meerdere vooraf gestelde doelen.

Haagse rapidcyclus (1)

André Wagner

Nadat de rapidcyclus van het seizoen 2019-2020 na twee toernooien afgekapt moest worden, was het wachten op een nieuwe kans om de vijf verenigingen hun reeks open rapidtoernooien te laten afwerken. Dit seizoen is het dan eindelijk, na bijna drie jaar, weer gelukt om ze in te plannen op de kalender, zodat de echte liefhebbers en de af-en-toe liefhebbers van het speeltempo elkaar achter het bord kunnen bestrijden.

Zoals ook drie jaar geleden, toen voor het eerst, trapte Pomar de cyclus af met een bescheiden toernooitje. Slechts 16 deelnemers wisten op een kille, mistige zaterdag het kabouterhuisje aan de Boskant in Rijswijk te vinden. Een enkeling kwam iets later binnen, maar de winnaar heeft in elk geval echt alle ronden afgewerkt, al ging het niet vanzelf. Met een paar remises erbij bleef Theo van Orsouw net nog Raymond Liem voor. De catering was als vanouds prima met onder meer erwtensoep, wat in vroeger jaren ook al een kenmerk was van het Pomartoernooi, dat dit keer de 54e editie beleefde.

		rat.	ptn	w.p.	SB
1.	Theo van Orsouw (DD)	1907	6.0	27.0	21.75
2.	Raymond Liem (-)	2025	5.5	26.5	19.75
3.	Ton Bodaan (HSV)	1903	5.0	26.5	17.75
4.	Jeffrey Hofland (S'mat)	1586	4.0	30.5	15.00
5.	Maurits Bons (HO)	1729	4.0	28.5	13.50
6.	Dominique Nierop (HO)	1679	4.0	25.0	9.50
7.	Willem Sanderse (S'huis)	1800	4.0	24.5	13.00
8.	Han Nicolaas (Pomar)	1519	3.5	21.5	9.50
9.	Ömer Kara (SHTV)	1400	3.0	24.0	9.50
10.	André Wagner (SHTV)	1669	3.0	24.0	7.50
11.	Jan van der Meer (HO)	1527	3.0	23.0	8.00
12.	Perry van der Meer (Pomar)	1728	3.0	20.5	6.00
13.	Sjaak van As (HSV)	1518	2.5	20.0	5.75
14.	Willem Brizee (Pomar)	1540	2.0	24.5	6.00
15.	Hans Coenders (HSV)	1417	2.0	20.0	4.50
16.	Frits Berendse (Pomar)	1538	1.5	22.5	3.25

Pas in het laatste weekend van februari werd het volgende toernooi gehouden. Omdat het samenviel met het Noteboomtoernooi in Leiden ontbraken er een aantal vaste deelnemers, maar dat werd ruimschoots gecompenseerd door aanmeldingen van een aantal huisschakers, persoonlijk leden van de KNSB en een flinke hoeveelheid jeugdspelers van diverse verenigingen. Het heeft duidelijk geholpen dat het toernooi op schaakkalender.nl is geplaatst.

Ook bij dit toernooi was er een duidelijke favoriet, deels verwacht op basis van zijn rating, die er geen twijfel over deed bestaan wie er de baas was in het toernooi. Achter hem volgden een paar andere ervaren rapidspelers die echter op eerbiedige afstand moesten blijven. Ondanks het soms grote verschil in speelsterkte is niemand met een nul geëindigd en naast de bekende gezelligheid bij HSV is dat ook een reden om tevreden terug te kijken.

		rat.	ptn	w.p.	SB
1.	Frank Verkooijen (Roka)	2066	7.0	29.0	29.00
2.	Paul de Freytas (Shah)	1889	5.5	32.0	22.75
3.	Evert Roeleveld (HSV)	1577	5.5	24.5	18.00
4.	Menandro Abanes (-)	1350	5.0	25.0	17.50
5.	Joost Scholten (SHTV)	1804	5.0	24.5	16.50
6.	André Wagner (SHTV)	1669	4.5	27.0	14.25
7.	Hans de Haan (HSV)	1687	4.5	25.5	15.75
8.	Jeffrey Hofland (Smat W)	1588	4.5	24.5	12.25
9.	Tijn de Vreeze (-)	1350	4.0	33.5	16.50
10.	Lothar van der Sluijs (DD)	1766	4.0	31.0	14.50
11.	Jan van der Meer (HO)	1527	4.0	30.5	13.50
12.	Gert-Aldert Kock (-)	1300	4.0	26.0	13.00
13.	Niels Okkema (HSV)	1350	4.0	23.5	10.00
14.	Herman Arends (DD)	1718	3.5	32.5	13.25
15.	Shinsaku Okita (SHTV)	1382	3.5	26.5	9.25
16.	Bert Gerritsma (HSV)	1564	3.5	23.5	10.25
17.	Sjaak van As (HSV)	1515	3.5	21.5	9.00
18.	Jie-Ren Tjin a Lien (-)	1748	3.5	21.5	7.25
19.	Simon Vleugels (-)	1350	3.0	30.5	11.00
20.	Ike Tjin a Lien (-)	1669	3.0	26.5	9.25
21.	Philip Dekker (-)	923	3.0	26.5	8.00
22.	Dick de Jong (HSV)	1444	3.0	25.0	7.50
23.	Selahattin Ciftci (HSV)	1314	3.0	22.0	7.50
24.	Rishit Srivastava (SHTV)	917	3.0	21.5	5.75
25.	Sjoerd de Vreeze (DD)	1350	3.0	21.0	6.00
26.	Rob Bes (HO)	1518	2.5	19.0	5.00
27.	Otto Boot (Botw)	1458	2.0	24.5	5.50
28.	Ömer Kara (SHTV)	755	2.0	23.0	5.25
29.	Hans Coenders (HSV)	1412	2.0	22.0	4.50
30.	Morris de Gelder (-)	1200	2.0	20.0	2.50
31.	Joppe Baak (-)	862	2.0	18.0	2.00
32.	Rowin Pennock (SHTV)	682	2.0	15.5	2.50
33.	Aad van der Sluijs (HSV)	1300	1.5	16.5	2.25
34.	Rupsayer Aich (Rwijk)	1200	0.5	18.5	0.75

Het volgende toernooi zal plaatsvinden in De Wiekslag en georganiseerd worden door onze Loosduinse buren van Haeghe Ooievaar.

Succesvol verdedigen tegen een vork; zes defensieve tactieken

Thema-onderzoek van William van Zanten

Voor dit jubileumnummer heb ik gezocht naar een bijzonder onderwerp. Dit vond ik snel, dankzij mijn artikel in het vorige clubblad, getiteld: Combineren met motieven. De liefhebber kijkt hier: https://schaakcombinatiehtv.nl/issues/Samengevat2023-1.pdf
In dat artikel onderscheiden we in het land van de combinaties motieven van tactics. Motieven zijn zichtbare aanwijzingen dat er een combinatie in de stelling zit, vaak zwaktes. Je kunt ze opsporen door te kijken. Tactics zijn manieren om van een motief te profiteren. Zo kan het motief 'ongedekt stuk' je op het idee brengen te zoeken naar de tactic 'dubbelaanval'.
We presenteerden vorige keer een motievenlijst: een overzicht van veelvoorkomende motieven. Zo'n lijst heeft als praktisch nut dat je in je partij sneller combinaties op het spoor komt. De motievenlijst toonde dat defensieve tactics minder aandacht krijgen dan aanvallende. Sterker nog, defensieve motieven en tactics hebben nog amper een eigen naam. Verheugend nieuws is dat GM Axel Smith in zijn boek *Pump up your rating* de verdedigende tactic 'lifeline' (reddingslijn) heeft geïntroduceerd. Dat is alweer tien jaar geleden. Onlangs (2021) heeft GM Johan Hellsten het jonge begrip toegelicht in een artikel. Zie *Enigmatic Chess Tactic: The Lifeline; Find out how to defend against multiple threats in 1 move using the lifeline tactic (…) 16 examples on this chess tactic.* Bron: https://chessmood.com/blog/lifeline-chess-tactic

Nu we weten dat schaakliteratuur en -jargon een ernstige lacune vertonen rond defensieve combinaties, en dat grootmeesters het de moeite vinden die lacune te beginnen te vullen, ligt het voor de hand om ons - op ons bescheiden niveau - bij dit initiatief aan te sluiten. In dit artikel richten we de blik op verdediging tegen een vrij dwingende tactiek: de vork. Velen geven in gedachten al op, als zij gevorkt worden. Wij tonen het palet aan defensieve tactieken, en lichten hun succes toe a.d.h.v. de motieven die de ripostes mogelijk maken. De centrale vraag luidt:

WAT KUN JE ZOAL DOEN ALS JE TEGENSTANDER JE HEEFT GEVORKT?
We zullen die kwestie uitgebreid met combinaties behandelen. Eerst een schets van het probleem, enkele handige afkortingen en een beknopte vooruitblik van de beschikbare ripostes op een vork.

Waarom de vork zo sterk is, en hoe efficiënt vork en ontsnappen aan een vork te noteren
We noemen de vork dwingend. Een vork is meestal effectief omdat er ineens twee dreigingen zijn (slaan van Gevorkt stuk 1 en 2), terwijl de verdediger behoudens wonderen slechts één zet tot zijn beschikking heeft. Wees gerust: de toestand is ernstig, maar niet hopeloos. Onze eerste verdedigende zet moet wel iets bijzonders presteren, bv. tijd winnen, zoals bij een multipurpose move. Wij hebben tal van geslaagde ontsnappingen uit een vork geïnventariseerd, en die tot zes soorten tactics teruggebracht.
Een vork is een vorm van dubbelaanval (DA). Bij een vork is er een VORKER (vorkgevend stuk) en zijn er twee of meer G's (gevorkte stukken).

Vooruitblik op zes manieren om met een vork om te gaan, uit een vork te ontsnappen:

Label v/d verdedigende tactiek	**Inhoud verdedigende tactiek en evt. uitvinders van de vork-overstijgende versie van het label**
1. Uitschakelen aanvaller	Vorker neutraliseren voordat hij iets pakt, bv. vorker slaan of pennen
2. Dubbelverdediging	G1 en G2 in één zet dekken (= multipurpose move)
3. Evacueren	Bv. één van de G's met schaak wegspelen en daarna G2 redden
4. Lifeline	Met G1 een ongedekt stuk (OS) aanvallen, OS slaat G1, G2 slaat terug; Uitvinders Axel Smith & Johan Hellsten
5. EST: Equal or stronger threat	Vorker afleiden door met ander stuk dan G1 of G2 een tegendreiging op te stellen, minstens even sterk als G1 slaan; matdreiging is uiterst geschikt om het initiatief over te nemen. Uitvinder Charles Hertan
6. Vergelding	G1 laten slaan en na het evt. slaan tactisch kunnen profiteren van veranderde condities; Uitvinder Max Euwe: tot vergelding in staat zijn, leidt er vaak toe dat de tegenstander afziet van de actie; cf. profylaxe

Hieronder vindt u deze zes manieren rijk geïllustreerd.

1. UITSCHAKELEN AANVALLER: vorker neutraliseren voordat hij iets pakt
Soms ontsnap je radicaal aan een ogenschijnlijk gevaarlijke vork door het vorkende stuk lastig te vallen. We noemen dit Uitschakelen Aanvaller (UA). Dit is een nieuw begrip (TN!), geënt op de tegenhanger, het bekende Uitschakelen Verdediging (UV) in de Stappenmethode.
Hoe zo'n vorker uit te schakelen? Bv. door ruil of offer, of zelfs door direct slaan de vorker van het bord krijgen. Of door de vorker een defensieve taak op te leggen, zodat hij moet kiezen tussen zijn vorkende en verdedigende taak. Hoog tijd voor enkele illustraties.

Chessable puzzel

De witte dame vorkt Ta8 en Tg2. Zwart heeft één remiseweg: de vorker van het bord krijgen met **1. ...Dc4†**. Deze wending is gebaseerd op het motief dat de witte koning bloot staat aan schaakjes. Overigens, de alternatieven 1. ...0-0-0 en 1. ...Td8 zijn plausibel maar verliezen.

Shirov - Kasparov, Linares 2004

Hoe gaat zwart om met de vork van Dd4 op b2 en f6?
Het is een scherpe stelling; desgewenst kan zwart de vorker Dd4 eenvoudig uitschakelen door ruil:
31. …De3†! 32. Dxe3 [32. Kh1 De2 33. Pe7† Kh7 34. Dg1□]
32. ...Lxe3† 33. Kh1 Lg5 34. Txh3 Pg4 35. Kg1 zou beter voor zwart zijn.
De tactiek is gebaseerd op een geometrisch motief: twee stukken op dezelfde baan (diagonaal).

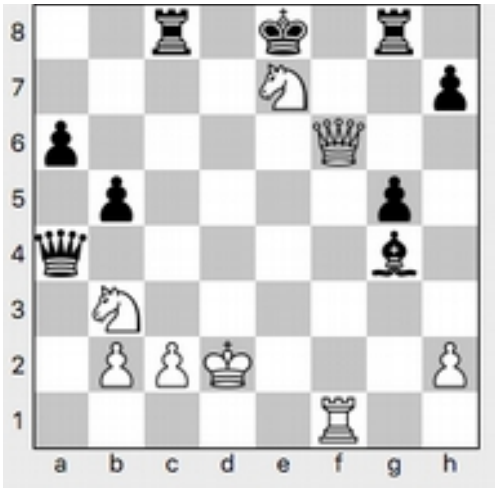

CT Problem 163419

Zwart beschikt over de defensieve tactiek slaan van vorker Pe7 (x T & T) door:
1. …Db4† 2. c3 Td8† [2. ...Dxe7? 3. Te1=] **3. Kc1 Dxe7**. Met als motief dat Pe7 kwetsbaar is als semi-protected piece (1:1).

Beliavsky - Gelfand, Linares 1994

Wit heeft voldoende aan remise; wat kan hij doen aan de dreigende paardvork 18. ...Pe3?
Wit kan Pe3 zelfs uitlokken, omdat hij de vorker na 18. h3 Pe3 kan uitschakelen (UA) met **19. Pd5!**
PxT zou dan voor zwart materiaal verliezen; zodoende moet hij berusten in **19. …Pxd5 20. Lxd5=**
Het motief van deze verdedigende tactiek is het ongedekte stuk (Le7).

CT Puzzel 163356

Vanwege het geometrisch motief dat pion en koning op één lijn staan, heeft zwart hier de defensieve tactiek vorker uitschakelen door penning: **1. …Tb8□ 2. Txc5** [2.Tb3 Kg6 3.Tc4 Tab5 4.Kc2 Lxb4] **2. …Txb4† 3. Kc2 Txc5**.

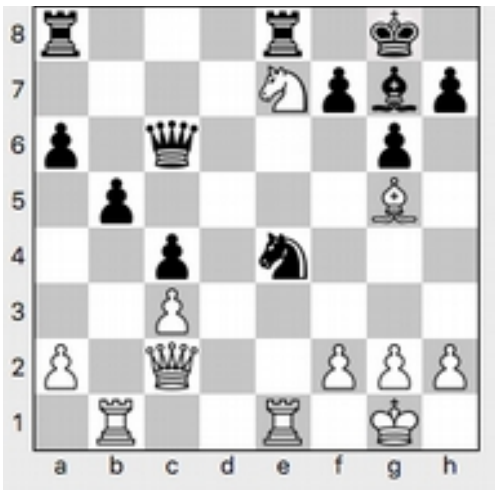

Keymer - Carlsen 2023

Hier zien we vorker Pe7 van het bord verdwijnen door een 'offer': **29. …Txe7 30. Lxe7 Pxc3** en zwart staat gewonnen. Het motief van deze defensieve tactiek is de kleine materiaalvoorsprong die zwart bij aanvang heeft en die snel oploopt.

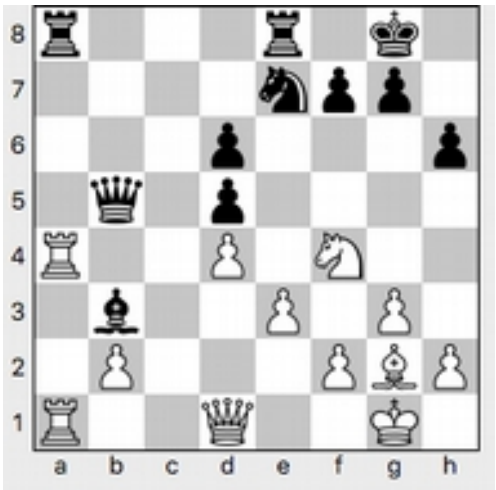

Mikhalevski - Yudasin 2004

Vorker Lb3 valt D en T aan. Wit elimineerde de vorker met een klein offer (D tegen T en L). **29. Dxb3!**
De witspeler schetst het motief voor deze defensieve tactische wending alsvolgt: "Weiß opfert die Dame für Läufer und Turm und wegen der schlechten schwarzen Bauernstruktur kann er im Folgenden weiteres Material bekommen."
29. …Dxb3 30. Txa8 Kf8 [30. …Txa8 31. Txa8† Kh7 32. Ta7 Pg6 33. Pxg6 Kxg6 34. Td7 Db4 35. Lxd5±] **31. T8a5 Dxb2 32. Pxd5 Pxd5 33. Lxd5±** [1-0 in 40]

Burmakin - Sambuev, RUS-Cup St Petersburg 2003
Positie na 37. ...Dc7-c2

De dame vorkt Te4, veld b1 en pion f2. Op 38. Txe5 komt 38. ...Tb1; wit gaf de voorkeur aan een tussenzet: **38. Ld1!**
Aan de dreiging Txe5 voegt wit zo de dreiging Lxc2 toe. En passant maakt dit de zwarte dreiging (Tb1) onschadelijk.
38. ...Tb1 [38. ...Pf3†? 39. Lxf3 Tb1 40. Te8† Kh7 41. Le4† Dxe4 42. Txe4±; 38. ...Dd2 39. Txe5] **39. Lxc2 Pf3† 40. Kf1** 1-0
Het motief is (het matigen van) de kwetsbare positie van D en K op dezelfde rij door de baan op voorhand te blokkeren.

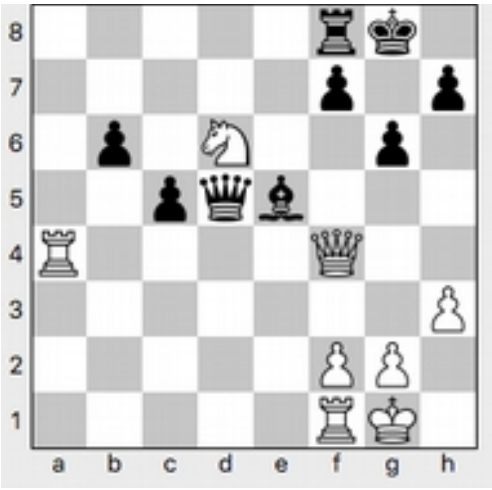

Halkias - Paragua, Ubeda 2000

Deze uitzonderlijk lange en fraaie serie wendingen begint met de vork van loper op Df4 en Pd6. Wit elimineerde de loper virtueel door hem te binden aan de dekking van veld f6: **27. Pe4! f5** [27. ...Lxf4? 28. Pf6† & Pxd5] **28. Dd2 Db3** [28. ...Dxd2 29. Pxd2 staat bekend als Lifeline (zie verderop in dit artikel). **29. Pg5 h6 30. Ta3** (zie volgend diagram)

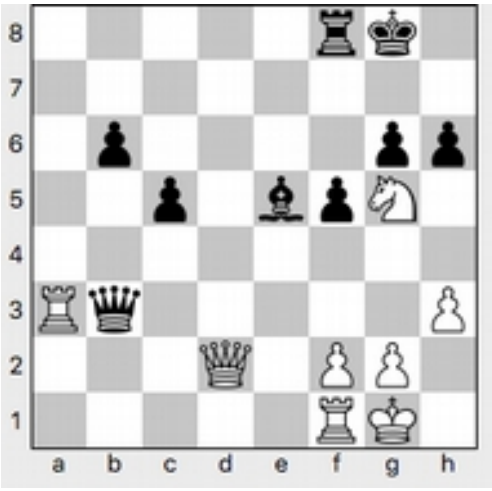

Zwart kan de toren niet slaan vanwege Dd5†, en na 30. ...c4 31. Pf3 heeft wit eindelijk alles veilig en kan hij zich gaan wijden aan de executie van de zwarte koning.
De eerste tactische wending is gebaseerd op het motief paardvorkafstand (van Kg8 en Dd5).

2. DUBBELVERDEDIGING: G1 en G2 in één zet dekken, met een multipurpose move.

Puzzel CT
Positie na 1. ...Da5.

Zwart heeft zojuist op c4 een loper ge-offerd, die wit heeft ge-slagen. Zwart ging ervan uit dat hij zijn stuk terug zou winnen met de dubbelaanval Da5 (xLa4, xTd2). Toen dit op het bord kwam, werd zwart verrast door de dubbelverdediging **Df3-d1** (eveneens xLa4, xTd2). U ziet, dit begrip past naadloos en behoeft geen uitleg. Chesstempo zegt het zo: "(…) white has this defensive move which protects both the bishop and rook, and allows white to keep the bishop."

J. van Foreest - Giri, Tata 2023

Na 15. ...De7-a3 met vork, dubbelaanval op a2 en c3, had wit de dubbelverdediging **15. De4† Pe7 16. Dc2** (xa2 en xc3).

Kamsky - Karpov, Groningen 1995
Analysediagram na 30. ...Lxf2 31. Txf2 Db6

Karpov meldt dat hij een moment dacht met deze vork (xLb3, xTf2) een pion te winnen. Tot hij 32. Pd2 zag, met dubbel-verdediging, waarvan één door ruiming, zo u wilt een 'aftrekverdediging'.
Het motief voor de defensieve tactiek zou je de X-ray kunnen noemen tussen Df4 en Tf2.

Verder kan een dubbelverdediging bestaan uit tussenplaatsen, bv. Dd4† vorkt Tb6 en Kg7; zwart bouwt een huis met Tf6.

3. EVACUEREN

Evacueren betekent dat de G's één voor één hard weglopen. Hoe wint G1 tijd voor G2? Door een forcing move: check, capture or threat. Soms volstaat dat G1 een OS aanvalt <FM/xOS>.

Nakamura - Shirov, Wijk aan Zee 2011
Analysestelling na 58. ...Lxc4 met vork op K en L.

Wit zou dit opvangen door de koning te evacueren met Kd2, een tempo winnend op de ongedekte Tc1 zodat ook G2 kan evacueren (Pb3-d4-f5†, wat pion h5 wint).

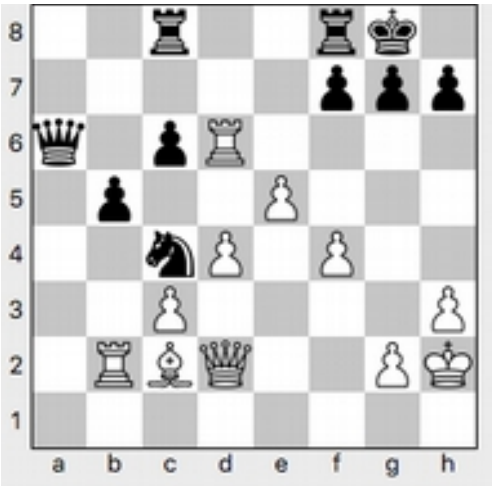

Puzzel

Hier vorkt Pc4 geen 2 maar 3 stukken; alles tevergeefs.
G1 wint al vluchtend xOS (Da6) een tempo voor de evacuatie van kameraad G2 (Dd2), en G2 helpt (vooruitlopend op EST) met matdreiging G3 (Td6) uit de brand: **1. Ta2 Db7 2. Dd3 g6 3. Tf6**.

4. LIFELINE

Hellsten definieert de lifeline zo: "you offer the exchange of one of your pieces for an undefended enemy piece, to escape from an adverse situation." Dit komt erop neer dat je met G1 een OS aanvalt (die de G1 kan slaan) en als het aangevallen vijandelijk stuk op de ruil ingaat en G1 pakt, dan slaat G2 terug (zodat op magische wijze zowel G1 als G2 in veiligheid zijn gebracht. Beknopter uitgedrukt: "G2 wegruilen op het veld waar G1 net is geslagen". De idee in actie:

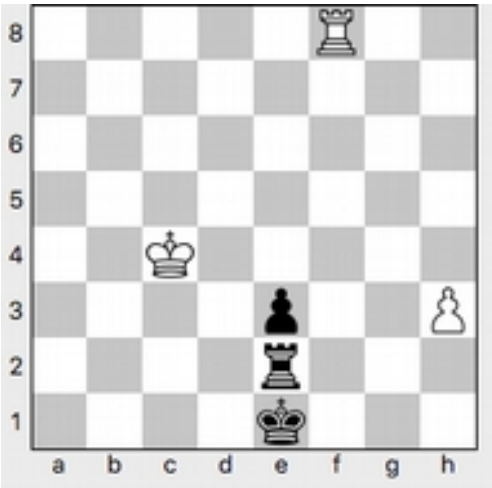

Analysestelling naar een partij van Steven Wink

Als wit met Kd3 toren en pion vorkt, ontsnapt zwart na **1. ...Tf2 2.Txf2 exf2** en we zien de pion door de 'reddingslijn' naar voren getrokken worden. [NB Zonder pion h3 zou wit met 2. Th8! remise maken].

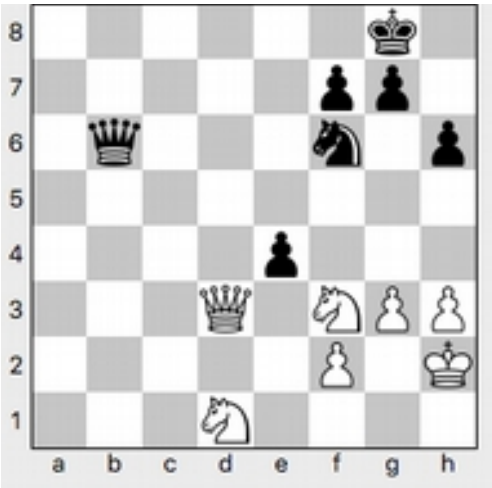

Puzzel

Wit ontsnapt moeiteloos aan de pionvork op D en P met **1. Dd4 Dxd4 2. Pxd4**.
Dit is meer techniek dan combinatie, maar vertoont zuiver alle kenmerken van een lifeline.

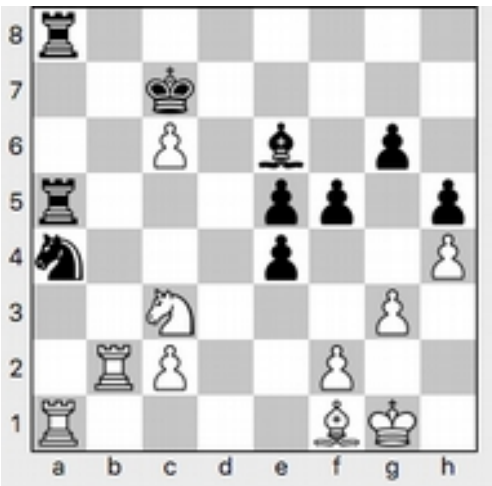

Openingstheorie

Vorker Pa4 heeft Tb2 en Pc3 in het vizier. Beide G's ontsnappen door ruil aan te bieden en terug te slaan op b5: **29. Tb5 Txb5 30. Pxb5†**. De penning op de a-lijn helpt wit een handje [29. ...Pxc3? zou een kwaliteit verliezen]

Gross - Carlsson 1995

Lc6 vorkt Ta8 en Te8. Na **1. Ted8** (xOS Td1) zou dit een lifeline worden na **2. Txd8 Txd8** en alles bij zwart is veilig.
In de partij ging wit dit uit de weg met 2. Pd6 en hield zwart met andere middelen voordeel [2. Pd6 Tac8 3. Lxf3 Tc3 4. Txc3 Lxc3 5. Pb5 Txd1† 6. Lxd1 Le5□]

Puzzel

Van een vork als Pb6 (xDc8, xTa8) schrikt u niet, zodra u ziet dat Da3 een OS is: **1. ...Df8! 2. Dxf8 Txf8** is zwart's lifeline.

Bareev - van Wely, Wijk 2002

Deze lijkt op de vorige, met lokken en ruimen als voorbereidende zet: de zwarte dame wordt naar f4 gelokt om te kunnen dienen als OS in een lifeline-tactiek: **19. Lf4 Dxf4 20. Dc1 Dxc1† 21. Txc1** (en wit was veilig uit de vork) **21. ...Lxc3? 22. bxc3 Pxa3 23. Ta1 Pc4 24. Txa6 Tc8 25. c6 Lxg4 26. Lxc4 bxc4 27. Pd4 Tb8 28. Ta5 Kf8 29. Tc5 Lc8 30. Td5 Tb1† 31. Kh2 Ke8 32. c7 Ld7 33. Pc6** 1-0

5. EST: EQUAL OR STRONGER THREAT
Vorker afleiden door met een ander stuk dan G1 of G2 een tegendreiging op te stellen die minstens even sterk is als G1 slaan; zo is mat dreigen uiterst geschikt om het initiatief over te nemen.

Zoals Ivan Sokolov zegt: Een dreiging van je tegenstander kun je negeren door zelf meer te dreigen. Frivoler nog is het motto Daniil Dubov: Wanneer je wordt aangevallen, val iets anders aan. Hieronder 5 gevallen van een matdreiging die een vork overtroeft.

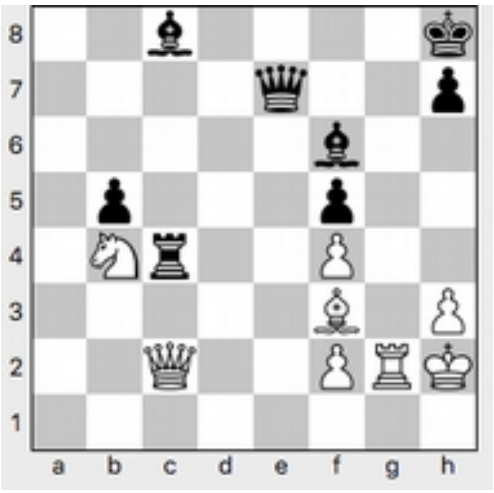

Puzzel

Wit aan zet; zwart heeft torenvork xD & xP. Zwart kan zelfs zijn dame in laten staan, door mat op g8 te dreigen met Ld5; dat valt ook de vorker aan, zodat dit fragment ook valt onder Uitschakelen aanvaller. Het motief is de (open lijn naar) de onveilige koning.

Romanishin - Ivanchuk, Irkutsk 1986

Dd4 vorkt xD en xL. Wit overtroefde die dreiging met **18. Pb5** (ΔPxa7#) **Lxb5 19. Lxb7†** 1-0
De motieven: vier witte stukken loeren naar de koning, die ook nog eens nergens heen kan.

Ghinda - Sax, Valletta 1980

De vork van Pe6 op D en T verliest alle glans, zodra je 16. ...Db6 met matdreiging ziet.
Motief is focuspunten b2 en f2. Er volgde: **16. ...Db6 17. Pxg7 Tf2 18. Dd3 Kxg7 19. Td2 Lf5 20. Le3 Lxd3 21. Lxf2** [21.Lxb6 Txc2] **Df6** 0-1

Movsesian - Kasparov, Sarajevo 2000

Wit dreigt damewinst met de paardvork 32. Pxe6†; zwart liet dat toe, met (bijna-)mat-dreiging

31. ...Pxd1 32. Pxe6† Kxf7 0-1 (als wit de dame neemt, komt Lc3†).

De motieven: de koning is opgesloten in de hoek, met vele vijandelijke stukken die op hem zijn gericht, terwijl zwart ook nog eens materiaal voorstaat.

Onischuk - Eljanov, Dresden (Ol) 2008

Dit is één van mijn favoriete wendingen. Je begrijpt al veel van de stelling als je ziet dat een witte toren op de f-lijn mat zou dreigen. Hoe win je de f-lijn?

Met **30. Tc2!!** met als pointe dat 30. ...Txc2 zou falen op 31. Tf3, en 30. ...Lxa3 op 31. Txf2, in beide gevallen met mat-dreiging.

In de partij koos zwart uit nood voor 30. ...Dxa7, wat herinnert aan de lifeline (Ta3 kan zich in veiligheid wegruilen).

30. ...Dxa7 31. Txa7 Txc2 32. Lxc2 e4 33. Lf4 Tc8 34. Lxe4 Pf6 35. Lf3 g5 36. Lxg5 Le5† 37. g3 c4 38. Te7 Ld4 39. c7 Pg8 40. Te4 Lf6 41. Lf4 1-0

6. VERGELDING

Je kunt ook tactisch aan een vork ontsnappen, door je eraan over te geven: we laten de vorker slaan wat hij wil, om daarna (tactisch) profijt te trekken uit de ongelukkige positie van de voormalige vorker (of uit andere consequenties van de variant die leidt tot slaan). Als de tegenstander dit eindresultaat tijdig ziet, zal hij besluiten om G1 niet te slaan. Dan is sprake van profylaxe, een aanpak die ook werkt tegen andere problemen dan een vork.

Wie deze 'defensieve' tactiek wil hanteren: dit vergt dat je niet stopt met rekenen bij het slaan. Enkele voorbeelden:

Oleksiyenko - Mazur

Wit laat zwart op a4 slaan, om daarna te profiteren van de positie op a4 van het slaande stuk: 1**4. a3 Dxa4 15. b3±** (vanwege de damevangst).

Piotrowski - Sokolov, Polish Correspondence Championship 1971

Zwart had zien aankomen dat de vork van pion g3 geen kwaad kan na 18. ...Txd4! 19. gxf4? vanwege19. ...Txd2 met het idee 20. Dxd2 Pf3†. Wit zag zodoende af van slaan op f4 en koos **19. cxd4**, wat na **19. …Dxd2** ook geen pretje bleek: **20. Dxc6†** [20. Dxd2? Pf3†] **20. …Ld7 21. Da8† Ke7 22. Dxh8 Pf3† 23. Kh1 Dxf2 24. Dxh5 Lg4** 0-1
Het motief is duidelijk: dame staat (na lokken) op paardvorkafstand van koning.

Tretyakov - Zhuravlev, Riga 1978

Wit had net een vork in stelling gebracht: **1. dxe5 dxe5 2. Dc3** (xa5, xe5) en nu kwam **2. …Lb4 3. Dxe5 Dxe5 4. Pxe5** waarmee wit een pion dacht te winnen. Hij had niet ver genoeg gerekend. De positie van het slaande stuk (Pe5) heeft als nadeel (motief) dat Pe5 en Ta1 op één baan terecht zijn gekomen, zodat zwart met simpel **4. …Lc3** een stuk won. Tim Krabbé noemt dit een ‘counter-fork’.

Korchnoi - Flohr, URS-ch22 Moscow 1955

De pionvork op D en T: (26. Txb7 Txb7 27. c6) bereikte niets na **27. …Tc7** 0-1.
Immers, pion c6 staat gepend: als wit slaat, heeft zwart Txc1† en de paardvork op e2.
Makkelijk te zien, zo lang je niet bij het slaan stopt met rekenen.

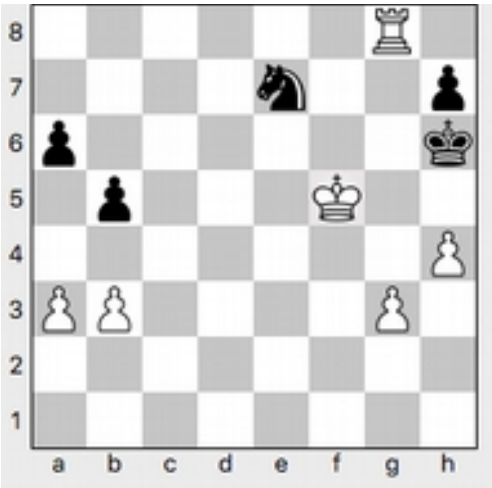

Karpov - Lutz, Dortmund 1994
Analysediagram na 70. ...Pe7†

U ziet waarschijnlijk al wat het nadeel van slaan op g8 is voor zwart: het paard is aan de rand terecht gekomen, en gaat verloren na **71. Kf6 Pxg8† 72. Kf7**. Het pionnen-eindspel win je met je ogen dicht.

Ding Liren - Jorden van Foreest, Tata 2023
Stelling na 15. ...Tb7

Wit lijkt in de problemen door de vork, maar hij had verder gerekend en gezien dat hij na slaan op c7 op d7 materiaal terugwint: **16. Da3! Dxc7 17. c6† Ke8 18. cxd7† Pxd7 19. Dc3 Lb4 20. Dc2 De5 21. Lxb4 Dxe3† 22. De2 Dxe2† 23. Lxe2 Txb4 24. O-O-O Ke7 25. Td2 g5 26. Tc2 Pb6 27. a3 Ta4 28. Kb1 Th4 29. g3 Th3 30. Ld1 Ta5 31. Le2 Ta4 32. Ld1 Ta5 33. Le2** ½-½

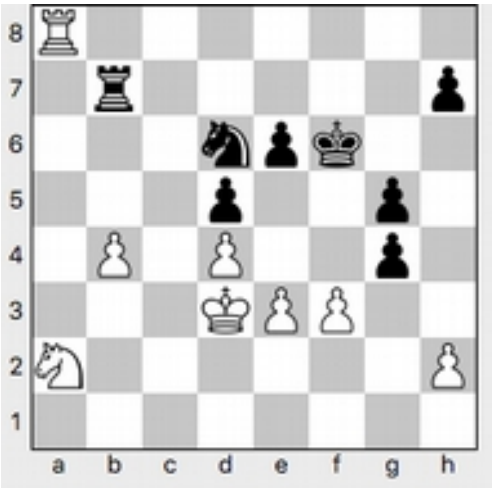

Szabo - Barcza, HUN-ch 1947

Wit liet zich verleiden door de pionvork op e5: **46. e4?** [46. fxg4□] om na **46. ...gxf3** tot de ontdekking te komen dat de geplande stukwinst zou falen op promotie van de f-pion: als **47. e5† Kg7 48. exd6 Tf7** (zie analysediagram) ...

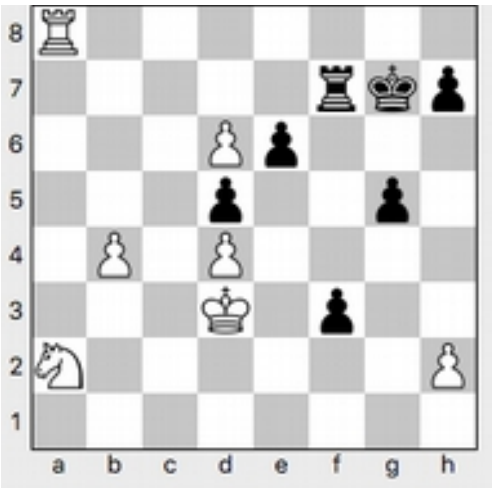

Analysediagram na 48. ...Tf7

... en na 4**9. d7 f2 50. d8D** promoveert zwart met schaak - en geeft mat. Wit zag in de partij noodgedwongen af van 47. e5† en verloor anders (0-1 in 59).

We hebben zes manieren gezien om aan een vork te ontsnappen met een defensieve tactiek: uitschakelen aanvaller, dubbelverdediging, evacueren, lifeline, EST en vergelding. Zo hebben we het begin van een overzicht van defensieve tactieken. De motieven voor een combinatie zijn doorgaans dezelfde als bij aanvallende tactieken, voorop OS, onveilige/blote koning en geometrische motieven.

DRIE OPGAVEN TOT SLOT

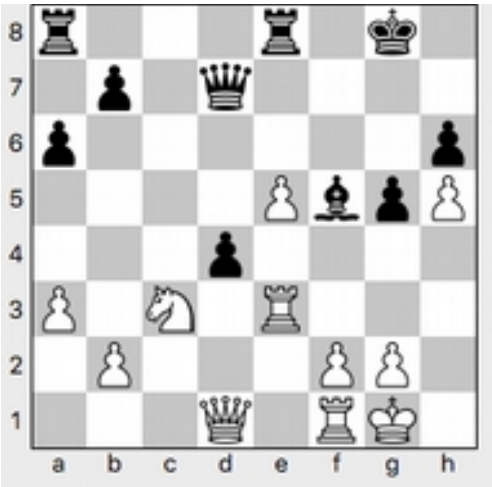

Opgave 1
Carlsen - Praggnanandhaa, Tata 2023

Analysestelling GM Hess na 24. ...d4; pion d4 vorkt Te3 en Pc3. De live-commentator kwam er al snel achter dat de vork kan worden ontzenuwd. Hoe?

Opgave 2
Gligoric - Unzicker, Bath 1973

Wit aan zet bedacht iets tegen de dreigende vork Pe3.

Opgave 3
Tal - Hecht, Varna 1962

Wit aan zet - geef alle varianten.

Antwoorden op pagina 31

Ratinglijst maart

De tweede periode van de interne competitie is nu ook verwerkt en dat heeft voor sommigen verstrekkende gevolgen gehad. Zowel Benjamin Boers als ons nieuwe lid Martijn Hofstee hebben een flinke klap gehad en Benjamin ook nog eens door tegenvallende resultaten in de HSB-competitie en bij Tata. Ongetwijfeld gaan zij zich herstellen in de laatste periode van de interne. Ook Maarten Stolte heeft een moeilijke periode achter de rug, maar handhaafd zich wel in de top drie van SHTV.
Aan de andere kant is Thijs Michels teruggeveerd en wist Joost Scholten zijn positie met maar liefst 46 punten te herstellen. Nog een nieuweling in de lijst met seniorratings is Ishak Zwartenberg die goed bezig is geweest en met een rating van 1226 een mooie start maakt. De derde plaats in de lijst met ratingwinnaars is Meile Tamminga. Onze jeugdleider wist naast zijn drukke bezigheden voor de jeugdafdeling ook nog de rust te vinden om mooie partijen te spelen en 26 punten te winnen.

Over twee maanden zullen er zeker nog meer stevige verschuivingen kunnen gaan plaatsvinden, want er zijn op dit moment nog drie toernooien bezig die invloed zullen hebben en in het paasweekend is er ook het Prinsenstadtoernooi. En tenslotte wordt de interne competitie ook voltooid. Kortom, genoeg in het verschiet om onze clublijst flink op te schudden.

In onderstaande lijst staan tussen haakjes de wijzigingen sinds de lijst van januari.

Eduard van Dijk	2050	(+19)	Franck Melssen	1696	(-)
Daniël van Loenen	2025	(+4)	Maarten van der Vegt	1687	(-14)
Maarten Stolte	2024	(-38)	André Wagner	1669	(-)
Tobias Li-Behn	1999	(-)	Robin van Leeuwen	1654	(+10)
Wouter Noordkamp	1993	(+25)	Piet Sikkes	1651	(+4)
Sander Pauw	1942	(+8)	Armin Segger	1641	(-)
Peter Vorstermans	1916	(+1)	Ben Spierings	1639	(+5)
Hans Segers	1908	(-14)	Eric Alvares	1624	(-3)
Rik Pronk	1902	(+17)	Jan Verheijen	1618	(-18)
Ton Bodaan	1881	(-)	Peter Lincewicz	1610	(-28)
William van Zanten	1877	(-5)	Benjamin Boers	1570	(-87)
Thomas Alvares	1855	(-2)	Jesper Kool	1566	(+20)
Luka Wink	1840	(-1)	René Weerts	1508	(-16)
Evert Baak	1831	(-)	Danny Lindhout	1508	(-7)
Bart Verbaan	1826	(-19)	Steven Wink	1501	(+20)
Olav van Leeuwen	1812	(+23)	Peter Taanman	1494	(+1)
Joost Scholten	1804	(+46)	Frans Coers	1491	(-)
Gert-Jan Willighagen	1794	(-1)	Rob Dijkstra	1438	(-)
Karl Baak	1760	(-3)	Ruud van Dijk	1436	(-18)
Meile Tamminga	1757	(+26)	Thijs Michels	1416	(+32)
Ed Olvers	1749	(+14)	Ishak Zwartenberg	1226	(-)
Theo Bovenlander	1726	(-11)	Jianli Zhou	1214	(-)
Martijn Hofstee	1716	(-85)	Wim Vermeulen	1110	(-)
Hans de Haan	1709	(+15)	Martin Brummelkamp	834	(-)

Beter schaken?

Bart Verbaan

Beoordelen en onderzoeken van een stelling

Voor het beoordelen en onderzoeken van een schaakstelling zijn er drie beoordelingspunten:

A. Materiaal
1.Hoeveel (wie staat er voor)?
2.Waar (centrum, konings- of damevleugel)?
3.Wat doet het materiaal (alleen maar staan of in enige vorm actief)?
B.Ruimte
1. Hoeveel?
2. Waar?
C.Tijd

Heeft een van beide partijen de mogelijkheid om zetten aan een aanval te besteden omdat de tegenstander te weinig ontwikkeld is of zijn stukken niet goed (samen)werken.

Voorbeeldstelling (zie diagram hiernaast).
Met bovengenoemde punten in het achterhoofd bekijken we deze stelling, wetende dat wit aan zet is.

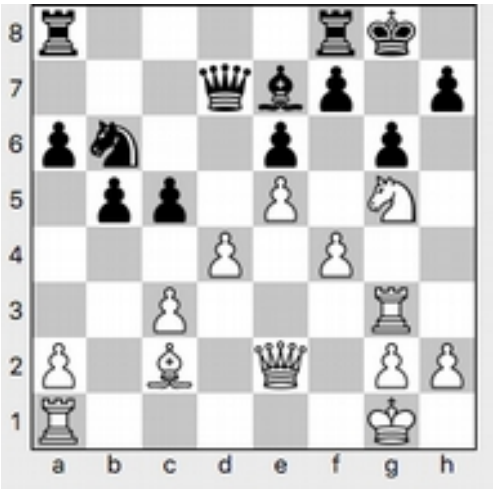

A.Materiaal:
1. Materiaalverhouding is gelijk.
2. De witte stukken staan op de koningsvleugel (Pg5 en Tg3) of erop gericht (De2 en Lc2). Het enige niet actieve stuk is de toren op a1. De zwarte stukken zijn op de damevleugel gericht (Pb6, Dd7). Alleen de loper op e7 bemoeit zich met de koningsvleugel. De toren op a8 doet nog niet mee, terwijl de toren op f8 wel mee verdedigt, maar tegelijkerijd ook de koning in de weg staat.

B. Ruimte
Het ruimteoverwicht van wit op de koningsvleugel en in het centrum valt op. Zwart heeft meer ruimte op de damevleugel.

C.Tijd
Zwart beschikt niet over directe dreigingen. Wit heeft zijn handen vrij voor de aanval. Wit moet snel toeslaan, omdat zwart anders met Pd5 een stuk bij de verdediging haalt. Uit de stellingsbeoordeling komt het speelplan naar voren. Wit moet materiaal geven om tijd te winnen.
Goed, dat hebben we dus gezien, het wordt tijd om te gaan rekenen: waar kunnen we materiaal geven om het stellingsoverwicht te gelde te maken?
In de stelling volgt wit de beproefde methode van de koningsaanval:
-gaatje maken

-stukken erbij

Een concrete variant is: 1. Pg5xh7 Kg8xh7 2. De2-h5† Kh7-g7 3. Tg3xg6† f7xg6 4. Dh5xg6† Kg7-h8 5. Dg6-h7 mat.

Als zwart het paard niet slaat, loopt het over het algemeen ook vrij snel uit, omdat de witte stukken de hele koningsstelling beheersen (bijvoorbeeld: 1. …cxd4 2. Lxg6 fxg6 3. Txg6† Kf7 4. Dh5).

Hieronder staat nog een diagram, kijk volgens de drie beoordelingspunten hoe het staat en bereken wat varianten om je oordeel te ondersteunen. Wit is aan zet.

Mocht u er niet uitkomen, dan kun je altijd bij mij terecht.

Antwoorden van opgaven Succesvol verdedigen tegen een vork (pagina 28)

Antwoord (1) *Carlsen - Praggnanandhaa*
De vork wordt ontzenuwd door een dreiging van Pc3 (Pe4 dreigt Pf6+) gevolgd door wegruil van Te3 (Te3xLe4). Dit combineert trekken van een lifeline met een EST/-vergelding.

Antwoord (2) *Gligoric - Unzicker*
Gligoric staat bekend om zijn dynamische stijl. Hij offerde een kwaliteit voor konings-aanval: **34. Dc1!** (of 34.De2) **34…Pe3† 35. Dxe3 Txd1 36. Txd1 Txd1 37. Dxh6† Lh7 38. Lc4 Df7 39. Lxe6 Dg6 40. Df4 Td8 41. Lf7** 1-0

Antwoord (3) *Tal - Hecht*
Met **24. Le6-c4!** won G1 met de aanval op La6 een tempo voor de evacuatie van G2: Pd6. De lifeline-escape **24. …Lxc4 25. Pxc4** bleef achter de schermen, zwart koos 24. ... Txg7 25. g3 Kxd6 26. Lxa6 Pf5 [1-0 in 49]

Slechter schaken?

Bart Verbaan

Sinds het vorige clubblad heb ik 5 partijen gespeeld: 1 keer verloren, 3 keer remises en 1 keer gewonnen. De belangrijkste momenten heb ik er maar weer even uitgepikt om te laten zien dat het allemaal nog niet veel beter gaat.
De eerste partij was nog net in 2022 tegen Rik Pronk. Ik vind het de moeite waard om de hele partij te laten zien met wat licht commentaar en nadruk op de gemaakte fouten.

Rik Pronk – Bart Verbaan
1. e4 c5 2. Pc3 d6 3. g3 Pc6 4. Lg2 e6 5. d3 Le7 6. f4 g5?! Rik speelt deze opening eigenlijk altijd en ik had geen zin om hem op bekend terrein te laten, achter het bord verzon ik deze zet die niet echt goed is, maar wel Rik van de gebaande paden haalt. **7. fxg5 Lxg5 8. Lxg5 Dxg5 9. Pf3 De3† 10. De2 Dxe2† 11. Pxe2 Pge7 12. 0-0-0 e5 13. Pc3 Lg4 14. Tdf1 Lxf3 15. Lxf3 0-0 16. Lg4 Kg7 17. Tf2**

Hier hebben we de stelling van het eerste diagram bereikt. Zwart heeft weinig ruimte, maar dat valt allemaal wel mee, als hij maar het paard buiten de deur weet te houden. De volgende zet van zwart is dus helemaal fout en typisch zo'n fout van: ach het staat gelijk, dus zal het wel te verdedigen zijn. **17. ...a6?? 18. Thf1 f6 19. Pa4 Pc8 20. Lxc8 Txc8** en nu komt het paard sterk binnen. **21. Pb6 Tc7 22. Pd5?** Hier won Txf6 gewoon een pion en de partij. Na Txf6, Kxf6 volgt Pd5† en de toren op c7 valt. Nu valt alles weer te verdedigen. **22. ...Tcf7 23. c3 Pe7 24. Pe3 Kg6 25. Kd2 b5 26. a4 f5 27. axb5 axb5 28. exf5† Pxf5 29. Ta1 Pe7?!** Hier was Pxe3 wel zo sterk. **30. Txf7 Kxf7 31. Ta6 Ke6 32. Ke2 Tb8 33. Pg4 b4 34. c4 Pf5 35. Pf2 Pd4† 36. Ke3 Tf8 37. Pe4 Tf3† 38. Kd2 Pb3† 39. Ke2 Pd4† 40. Ke1 Te3† 41. Kf1** waarmee we de stelling van het tweede diagram hebben bereikt.

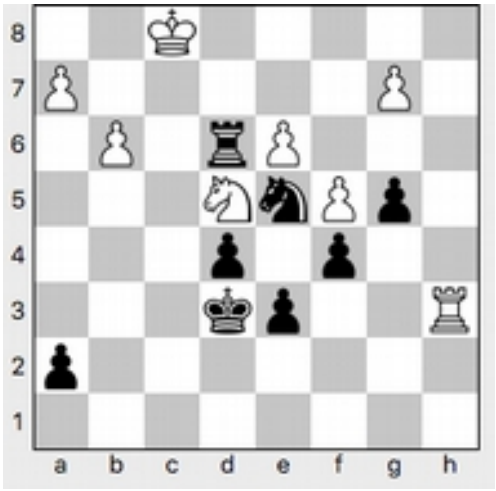

De stelling is gelijk, zwart hoeft alleen nog maar de voor de hand liggende zet Kf5 te doen. Txd3 faalt natuurlijk op Pxc5† en Pxd3, maar na Kf5 is er eigenlijk niets meer aan de hand, na Pxd6† volgt Kg4 en wit moet nog gaan oppassen. Van alle goede geesten verlaten, deed ik hier de zet **41. ...Pf5??** en na **42. Kf2** is er niets beters dan **42. ...Txe4** met een compleet gewonnen stelling voor wit die Rik uiteraard netjes uitschoof.

Van de partij erna alleen maar een diagram na de 42e zet van zwart.

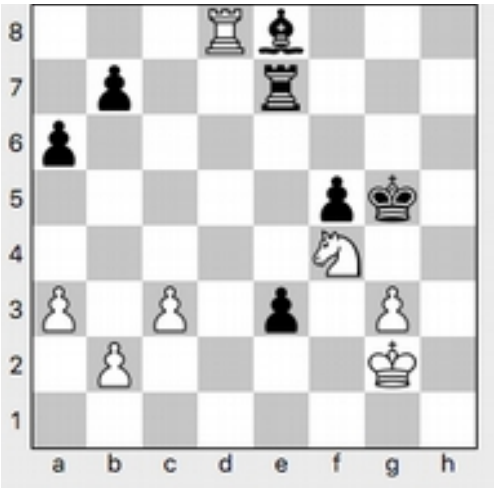

Bart Verbaan – Thijs Michels
Wit heeft heel lang geprobeerd een heel licht betere stelling te winnen, maar het ijzer was niet met mijn handen te breken. Hier staat zwart inmiddels heel licht beter, iets wat ik ook al niet zag, want je kan toch gewoon 43. Kf3?? doen. De vraagtekens verraden al dat dat niet kan. Thijs speelde Lc6†, maar na de zet Lh5† kan wit eigenlijk direct opgeven, zwart wint minimaal een stuk. Gelukkig werd de partij nog remise, maar weer die fout, bah!

Hierna volgde een heel korte remise tegen William van Zanten en een overwinning tegen Ishak Zwartenberg, waarna ik met wit tegen Evert Baak mocht.

Na een heel beheerst gespeelde opening (al zeg ik het zelf) waarin ik steeds een klein voordeeltje wist vast te houden ontstond deze stelling na **21. ...Pxe5** Wit wikkelt rustig af met **22. axb5 Pxd3 23. bxa6 Lxa6 24. Txa6 Kb7** en gaat dan de fout in met **25. Txe6** wat het voordeel in een klap toch weggeeft en de partij na nog wat zetten in remise eindigt.
Wit had natuurlijk 25. Ta5 moeten spelen, met, volgens de computer, als meest waarschijnlijk vervolg: 25. ...Pe5 26. Kg1 Te7 27. Te1 Pg6 28. Tb5† Kc7 29. Txe6 Txe6 30. Pxe6 Kc6 31. Tc5† Kd6 32. Pxg7 en dit eindspel moet wit natuurlijk gewoon winnen.

Nog niet veel beter dus allemaal, maar we gaan gewoon door en ik houd u op de hoogte! Tot de volgende keer.

Echt schaken oefenen: trainen met RealChess, een prachtige app

William van Zanten

Ervaringen van een prille gebruiker

Soms kom je iets waardevols tegen dat je graag wil delen. Ik doe verslag als schaker, en als schaaktrainer: wat hebben jeugdige schakers eraan, in aanvulling op de Stappenmethode?
De app kost op dit moment nog geen 4 euro, via Google Play Store (kan op mijn Samsung telefoon).
Bijzonder is dat de app is ontwikkeld voor/door leden van de familie Van Foreest; daarover meer op https://vanforeest.com/realchess/
Als ik het goed begrijp is één van de ideeën achter de app, dat veel oog is voor tegenkansen van de opponent. Je houdt er rekening mee dat de tegenstander zich met alle energie en verbeelding zal verzetten, verdedigen. De app bereidt je erop voor om felle weerstand te overwinnen.

Het basismenu van de app laat je kiezen uit:
1. RealChess
2. BlindChess
3. Choose Move
4. Threats
5. Undefended Pieces
6. Attacked Pieces
7. Repetition

Bij 1. *RealChess* krijg je puzzels voorgelegd. Soms komt er na je eerste antwoord een zet van het programma, er verschijnt a.h.w. een vervolgpuzzel in beeld. Na je 2e zet wordt je voorstel beoordeeld. De evaluatie van de stelling (en een hoofdvariant) verschijnen in beeld. Verder zie je twee alternatieve oplossingen en hun evaluatie. Bovendien zie je wat het effect van je oplossing is op je rating. Je kunt doorklikken naar een volgende puzzel.

2. *BlindChess*
Onder de stelling staat een reeks van vier zetten. Het is de bedoeling dat je die in je hoofd uitvoert, en van de resulterende stelling (die niet is afgebeeld) op het scherm je oplossing invoert, door op het vertrek- en aankomstveld te klikken. Zo oefen je je voorstellingsvermogen. En je concentratie. Ik heb het nog niet geprobeerd, maar ik hoor dat je via instellingen de zettenreeks zelf langer kunt maken.

3. *Choose Move* laat je bij een puzzel kiezen uit twee zetten. Je zou het multiple choice kunnen noemen, met de opties a. en b. Als docent kreeg ik van toetsdeskundigen destijds het advies om voor de foute antwoorden 'plausibele afleiders' te bedenken (anders werd de raad-kans te hoog). In deze app is daarmee zo te zien rekening gehouden: met raden kom je er niet. Toch, ik zie nog niet welke vaardigheid hiermee wordt versterkt.

4. *Threats*
Hier moet je in gedachten één zet uitvoeren die het programma je voorschrijft, en die resulteert in een dreiging. Bedoeling is dat je de beste verdediging tegen die dreiging

aanstipt. Ik kan me voorstellen dat je zo o.a. leert alleen sterke dreigingen op te stellen, dreigingen die niet of moeilijk te pareren zijn.

5. *Undefended pieces*
Hier is de bedoeling dat je alle figuren (van één kant) aanklikt, die aan het eind van een gegeven zettenreeks ongedekt staan. Bij correct resultaat verschijnt een groen vinkje. Ik kan me voorstellen dat dit je leert om steeds een blundercheck op je eigen zetten uit te voeren. En passant train je weer je voorstellingsvermogen en concentratie.

6. *Attacked pieces*
Dit is verwant aan 5. Ditmaal is de bedoeling dat je alle figuren (van één kant) aanklikt, die aan het eind van een zettenreeks geslagen zouden kunnen worden (ook als die stukken gedekt staan). Wellicht draagt dit bij aan de offerbereidheid?

7. *Repetition*: Puzzels die je nog niet goed hebt gemaakt krijg je desgewenst nogmaals aangeboden.

Al met al een aanwinst voor trainers en ambitieuze schakers. Als trainer zie ik voorlopig het meest in de functies 2, 4 en 5.

Jeugdschaakagenda

Maart 2023

do	9	4e ronde voorjaarscompetitie
do	16	5e ronde voorjaarscompetitie
za	18	Jeugdclubkampioenschap CE (Spijkenisse)
za 18 t/m zo 19		Kwalificatie 4 NK ABC (Eindhoven)
do	23	6e ronde voorjaarscompetitie
do	30	7e ronde voorjaarscompetitie

April 2023

do	6	GEEN CLUBAVOND
vr	7	NK cat. E (Tilburg)
do	13	8e ronde voorjaarscompetitie
zo	16	Grand Prix 6 (Haeghe Ooievaar)
do	20	9e ronde voorjaarscompetitie
do	27	10e ronde voorjaarscompetitie
zo 30 t/m za 6		NK cat. ABC (Almelo)

Mei 2023

do	4	GEEN JEUGDSCHAAK
zo	7	Grand Prix 7 (DSC)
do	11	11e ronde voorjaarscompetitie
zo	14	Persoonlijk kampioenschap cat. FGH (Delft)

Schaakagenda

Maart 2023

do	2	22e ronde seniorencompetitie
do	9	23e ronde seniorencompetitie
		SHTV H1 - Schaakmat Westland H1
		SHTV H3 - Rijswijk H3
za	11	SHTV K1 - Shah Mata K1
		Caissa K3 - SHTV K2
do	16	Rapidkampioenschap; ronde 1-3
za	18	OGD rapidtoernooi (Delft)
ma	20	DSC H3 - SHTV H2
do	23	Rapidkampioenschap; ronde 4-6
za	25	30e Open Haags Rapidkampioenschap (Haagse Rapidcyclus 3)
do	30	Rapidkampioenschap; ronde 7-9

April 2023

za	1	SHTV K2 - De Amstel K1
do	6	GEEN CLUBAVOND
vr 7 t/m zo	9	Prinsenstadtoernooi (Delft)
wo	12	SHTV H2 - Schaakmat Westland H2
do	13	24e ronde seniorencompetitie
wo	19	Botwinnik H1 - SHTV H1
		DSC H6 - SHTV H3
do	20	25e ronde seniorencompetitie
za	22	Schaakmat Westland K2 - SHTV K1
		Zeist K1 - SHTV K2
do	27	26e ronde seniorencompetitie

Mei 2023

do	4	27e ronde seniorencompetitie
za	6	29e DD Open Rapidkampioenschap (Haagse Rapidcyclus 4)
do	11	Prijsuitreiking seniorencompetitie + toernooitje

Samengevat
SHTV